

Ved Holbæk Fjord, 23.06.05

Danmark er en provinsiel lille nation på randen af civilisationen. Danmarks åndelige klima er så trist og tåget som dets fysiske klima. Danmark er en af verdenshistoriens korteste og kedeligste fodnoter. *Og nu venter I på et "men", men det kommer ikke.* For Danmark ER ikke noget særligt: H.C. Andersen er ikke verdensberømt fordi han var typisk dansk, men fordi han *ikke* var det – havde han været typisk dansk havde vi aldrig hørt om ham! *Og nu venter I på et men, men I venter forgæves.* For *Grundloven* er et ufærdigt stykke importeret sjusk. Det samme er *sproget*. *Demokratiet* har vi kun øvet os på i et kort århundrede. Vores *selvstændighed* skylder vi ene og alene andre landes døde unge mænd. *Kristendommen* er et overfladisk modefænomen, der kun dækker over en nation af trolde, hekse og elverpiger, som lever i en skrøbelig indbyrdes magtbalance, og kun én gang om året viser deres sande ansigt. I aften.

Men.

Skal vi en enkelt gang om året eksperimentere med noget, der ligner fædrelandskærlighed, bør det være her og nu. Når vi fejrer Jul, er det fordi vi længes efter Midsommeren: julen er vores forsøg på at slå hul igennem til Sankt Hans: med stearinlys i stedet for bål; med klejner i stedet for snobrød; med snedriver i stedet for havskum... og hvis de røde æbler for længst er formuldet kan de erstattes af nogle af pap og papir. Julen er en tøvende, kunstig kopi af Sankt Hans, for om seks måneder kan intet fornuftigt menneske tro på, at der nogensinde har ligget et blomstrende, tykt tæppe af saftige grønne strå og blade fra kyst til kyst og klit til klit. Om seks måneder kan vi ikke tro på, at sommeren for tusinde gang nedsænkede Danmark i et hav af syrengrene og æbleblomster, aks og mælkebøtter, og svøbte et tropisk skær om alting --- fra Slotsholmen til vadehavet; og fra murene omkring Christiania til bunkerne langs vestkysten; at sommeren også i 2005 kyssede Danmark så langt og dybt, at gåsehuden strakte sig til Godthåb og Thorshavn.

Selv i aften kan det være svært at tro på. Skal man forstå danskerne, skal man først forstå at de forsigtigt vælger at regne med, at det er *vinteren*, der er virkeligheden, og *sommeren*, som er en illusion, vi vil se (og lugte! Og høre! Og mærke!) for at turde tro den mindste smule på. Den danske sommer er for god til at være sand, for god til at vare ved, og alt for god til at føles helt fortjent.

Sankt Hans aften bliver vi mindet om, at vi er mindre end naturen: at den var her før os, og medmindre vi destruerer den, som vi er på vej til, vil være her når vi er borte. Naturen er større end nationen. Og mange gange større end staten, som er et skrøbeligt hus, hvor ukrudtet hvert øjeblik kan pible op mellem gulvbrædderne og tage byggegrunden tilbage.

Sankt Hans aften forstår vi, som indianerne i Amerika, at landet er vores til låns. Sankt Hans aften er det tilladt at føle *længsel*, og umuligt at lade være. Vi længes for lidt og for sjældent her i landet. Der er ingen tvivl om, at netop Amerika drager hele verdens opmærksomhed, fordi amerikanerne bærer deres længsel uden på tøjet. I Amerika længes de fattige efter den dag, de bliver rige; de rige længes tilbage til dengang, de var fattige. Dem, der lige er kommet, glæder sig til at sidde godt fast – og dem, der sidder fast, spekulerer på, om de mon stadig kan komme fri. Fremtiden er lys og lang;

forfædrene var på vej i den samme retning som deres sønner og døtre, der ikke går i deres fodspor men mod samme mål.

*

Men hvor er europæernes længsel? Spurgte man for en generation siden havde svaret været, at længsel var en luksus, vi ikke havde råd til. På 30 år fostrede Europa ikke én men to totalitære ideologier, hvis lige verden aldrig havde set før og, om Gud vil, aldrig vil bære vidne til igen. På 30 år knuste Europa sig selv ikke én men to gange. På 30 år mistede Europa både sin globale førerposition og retten til den.

I sidste måned fejrede vi afslutningen på det succesfulde fælleseuropæiske harakiri, da vi markerede 60-året for befrielsen. Samtidig fejrede vi også 60-året for det svineheld, der anbragte Danmark på den lune side af Jerntæppet. For os forblev optagelsen i nazisternes tusindårsrige et aldrig realiseret mareridt, men hos østeuropæerne var det først i går, totalitarismen blev uddrevet, og for et meget stort mindretal af denne verdens indbyggere, er friheden også i dag en luksus, deres ledere mener, de endnu ikke har optjent retten til.

Men hvad længes vi efter? Hvor ville vi gå hen, hvis vi troede på at isen kunne bære? Sandheden er, at vi ikke aner om vi skal give slip eller holde fast på det, vi har tilbage: Vores held, vores rigdom. Vores historie. I disse år vælger vi at holde fast. Danskerne er varme tilhængere af et velfungerende, fredeligt samarbejde mellem de europæiske lande – og vi glæder os til den dag nogen finder på at lave sådan ét! Og indtil da, er det i øvrigt ikke kun danskerne, der nødvendig vil give slip på Danmark, som hollænderne på Holland, og franskmændene på Frankrig. Tilsyneladende er der ingen nation på jorden, der vil være den første til ganske frivilligt at lade sig fuldstændig udsluse og opløse i globaliseringens malstrøm... om end nogle af os går i til anklerne og nogle til navlen.

Hvad længes vi efter? Vi bliver ikke spurgt. Verdenshistorien spørger ikke *hvor Europa vil hen* men *om Europa kan følge med*, i den retning som udstikkes i Washington og Shanghai.

Derfor tør vi ikke længes. I stedet beder vi kun om at få vores held forlænget. Vi håber, der er 60 års fred og velstand tilbage til os. Vi vil så gerne beholde det lille, skrøbelige rum i historien, vi er overbeviste om, at de fleste mennesker misunder os. Vi føler sig som de heldigste i verden, og i verdenshistorien, og vi vil tigge og trygle skæbnen om at få forlænget vores privilegier, så de kan vare vores tid ud. Og hver gang historien fratager os vores uskyld, insisterer vi på at få den tilbage.

Det ville være utaknemmeligt ikke at holde tal på vores velsignelser. Men det har aldrig været sandt, at ethvert menneske i Danmark fødes og dør lykkeligt. Det er ikke rigtigt, at Danmark nogensinde har været frit for konflikter. Og det er ikke rigtigt, at vores frihed ikke har haft – og har - sin pris. Hver by har sin heks, hver skov har sine trolde, og hver tid har sine terrorister, der, hver gang de tager livet eller bare roen fra et andet menneske, bilder sig selv ind at det er historien, der handler gennem deres hænder.

Det er det, der er fællesskabets problem: hvordan kan man have plads til os allesammen, uden også at have plads til de dæmoner, vi hver for sig bærer på rundt på? Det er det, der er fredens svaghed: at den kræver, at krigen skal komme den til undsætning, når det gælder. Og det er det, der er frihedens paradoks: at den er både stærk og skrøbelig; at den nu kan synes både at have sejret én gang for alle og samtidig være truet som ingensinde før. Vi frygter, at vinteren hvad øjeblik det skal

være, kan kræve landet tilbage; flå blomsterkronerne af markerne, drive spurvene i jorden og rulle sommeren bort.

Derfor længes vi efter Sankt Hans, allerede før den er forbi. Derfor ønsker vi, i hemmelighed, at vi kunne blive en anden slags danskere, end vi er: danskere, der tør tro at det er sommeren, der er virkelig, og ikke overlader sig mismodigt til vinteren så snart efteråret første gang puster dem i nakken. Og derfor har vi i aften lyst til at blive oppe, indtil den længste af de lyse nætter i morgen tidlig har holdt sit stævnemøde med daggryet, og vi har kysset sommeren på snarligt gensyn.

Båltale holdt i DR1s "Sankt Hans fest ved fjorden" med Johnny Reimar, som blev sendt direkte fra Holbæk Strandpark, 23. juni 2005 kl.21.30-22.10 (og produceret af Seven Tales for Danmarks Radio). Clement Behrendt Kjersgaard (www.kjersgaard.com) er studievært på DR2 og chefredaktør på Nyhedsmagasinet RÆSON (www.raeson.dk).